

Ірина Кондратюк
(проаналізоване законодавство
із урахуванням змін станом на 16 жовтня 2014 року)

ПРАВОВІ ТА СОЦІАЛЬНІ ГАРАНТІЇ ЗА ВИКОНАННЯ ПОЧЕСНОГО
ОБОВ'ЯЗКУ ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

Шановні читачі! Сьогодні Україна переживає вкрай важкі часи боротьби за свою незалежність і територіальну цілісність. Цей шлях є болісним, сповненим чисельних трагічних подій, за які крається серце. Багатьох з нас турбують болючі теми, що виникають внаслідок військових дій, що мають місце. Зокрема, як захистити інтереси своїх близьких, що проливають кров і віддають свої життя за нашу Свободу, як убезпечити свої сім'ї. У законодавчих та підзаконних актах, чисельних публікаціях, присвячених захисту інтересів військовослужбовців, добровольців та їхніх сімей Ви знайдете відповіді на окремі питання, що Вас турбують. Отже, запропоноване Вашій увазі зібрання матеріалів не претендує на новий погляд щодо висвітлення подій. Втім, у даному матеріалі автор прагнув систематизувати та у стислій й доступній загальній формі висвітлити максимально широке коло основних аспектів правових та соціальних гарантій наших захисників та їхніх сімей. Маю надію, що запропоноване Вашій увазі зібрання матеріалів, бодай трошки стане Вам у нагоді.

Перш за все, спробуємо з'ясувати тривалість періоду, протягом якого тривають військові дії у нашій країні. Це перше, що дає підстави на соціальні та правові гарантії захисникам. Отже, період проведення антитерористичної операції – час між датою набрання чинності Указом Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 13 квітня 2014 року «Про невідкладні заходи щодо подолання терористичної загрози і збереження територіальної цілісності України» від 14 квітня 2014 року № 405/2014 та датою набрання чинності Указом Президента України про завершення

проведення антитерористичної операції або військових дій на території України. Територія проведення антитерористичної операції – територія України, на якій розташовані населені пункти, визначені у затвердженому Кабінетом Міністрів України переліку¹. На час підготовки даного матеріалу цей перелік відсутній.

Офіційною датою початку АТО є 14 квітня 2014 року.

Кінцева дата завершення АТО нам не відома, молимося, щоб вона наступила якомога швидше.

Хто ж має захищати Україну? Захист Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України є конституційним обов'язком громадян України². Конституцією України закріплено, що захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього Українського народу³.

Держава, в свою чергу, має забезпечити правовий і соціальний захист громадян України, які перебувають на службі у Збройних Силах України та в інших військових формуваннях, а також членів їхніх сімей. Такі правові і соціальні гарантії та механізми їх реалізації передбачені низкою нормативно-правових актів України:

❖ Закон України від 12.12.1991 № 1975-ХІІ «Про альтернативну (невійськову) службу»;

❖ Закон України від 15.11.1996 № 504/96-ВР «Про відпустки»;

❖ Закон України від 25.03.1992 № 2232-ХІІ «Про військовий обов'язок і військову службу»;

❖ Закон України від 20.12.1991 № 2011-ХІІ «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей»;

---

¹ Закон України від 02.09.2014 № 1669-VII «Про тимчасові заходи на період проведення антитерористичної операції»

² Закон України від 25.03.1992 № 2232-ХІІ «Про військовий обов'язок і військову службу»

³ Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР

- ❖ Закон України від 06.12.1991 № 1934-XII «Про Збройні Сили України»;
- ❖ Закон України від 09.04.1992 № 2262-XII «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб»;
- ❖ Закон України від 15.06.2004 № 1763-IV «Про державні гарантії соціального захисту військовослужбовців, які звільняються із служби у зв'язку з реформуванням Збройних Сил України, та членів їхніх сімей»;
- ❖ Закон України від 22.10.1993 № 3551-XII «Про статус ветеранів війни та гарантії їх соціального захисту»;
- ❖ Закон України від 24.03.1998 № 203/98-ВР «Про статус ветеранів військової служби, ветеранів органів внутрішніх справ і деяких інших осіб та їх соціальний захист»;
- ❖ Кодекс Законів про працю України від 10.12.1971 № 322-VIII;
- ❖ Наказ Міноборони від 15.02.2010 № 61 «Про затвердження Інструкції з організації роботи із соціального забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та членів їх сімей у Міністерстві оборони України»;
- ❖ Наказ Міноборони від 19.08.2008 № 407 «Про затвердження Положення про організацію в Міністерстві оборони України роботи з обчислення вислуги років для призначення пенсій військовослужбовцям і соціального забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та членів їх сімей»;
- ❖ Наказ Міноборони від 30.11.2011 № 737 «Про затвердження Інструкції про організацію забезпечення військовослужбовців Збройних Сил України та членів їх сімей жилими приміщеннями»;
- ❖ Наказ Міноборони від 11.06.2008 № 260 «Про затвердження Інструкції про порядок виплати грошового забезпечення військовослужбовцям Збройних Сил України та деяким іншим особам»;
- ❖ Постанова Верховної Ради України від 29.05.14 № 1286 -VII «Про забезпечення належним медичним обслуговуванням учасників бойових дій, які зазнали порань під час проведення антитерористичної операції (АТО) на Сході України 2014»;

❖ Постанова Кабінету Міністрів України від 07.11.2007 N 1294 «Про упорядкування структури та умов грошового забезпечення військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу та деяких інших осіб»;

❖ Постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.2004 року № 1445 «Про затвердження Порядку проведення безоплатного поховання померлих (загиблих) осіб, які мають особливі заслуги та особливі трудові заслуги перед Батьківщиною, учасників бойових дій та інвалідів війни»;

❖ Постанова Кабінету Міністрів України від 25.12.2013 № 975 «Про затвердження Порядку призначення і виплати одноразової грошової допомоги у разі загибелі (смерті), інвалідності або часткової втрати працездатності без встановлення інвалідності військовослужбовців, військовозобов'язаних та резервістів, які призвані на навчальні (або перевірочні) та спеціальні збори чи для проходження служби у військовому резерві»;

❖ Постанова Кабінету Міністрів України від від 17.07.1992 № 393 «Про порядок обчислення вислуги років, призначення та виплати пенсій і грошової допомоги особам офіцерського складу, прапорщикам, мічманам, військовослужбовцям надстрокової служби та військової служби за контрактом, особам начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ та членам їхніх сімей»;

❖ Постанова Кабінету Міністрів України від 03.08.2006 № 1081 «Про затвердження Порядку забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей житловими приміщеннями»;

❖ Постанова Кабінету Міністрів України від 26.06.2013 № 450 «Про розмір і порядок виплати грошової компенсації військовослужбовцям Збройних Сил та Державної спеціальної служби транспорту за піднайом (найом) ними жилих приміщень»;

❖ Постанова Кабінету Міністрів України від 28.01.2004 № 88 «Про затвердження Порядку кредитування будівництва та придбання житла для військовослужбовців Збройних Сил та інших військових формувань».

Військова служба закінчується в разі звільнення військовослужбовця з військової служби в запас або у відставку, загибелі (смерті), визнання судом безвісно відсутнім або оголошення померлим⁴. Більш детально звільнення із військової служби прописано у статті 26 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу».

Окремо визначається можливість звільнення під час особливого періоду, під час воєнного стану та після рішення про демобілізацію.

⁴ Указ Президента України від 10.12.2008 № 1153/2008 «Про Положення про проходження громадянами України військової служби у Збройних Силах України»

	<p>жінки, які мають дитину (дітей) віком до 16 років, якщо вони не висловили бажання продовжувати військову службу;</p> <p>за станом здоров'я - на підставі висновку (постанови) військово-лікарської комісії про непридатність до військової служби в мирний час, обмежену придатність у воєнний час, якщо вони не висловили бажання продовжувати військову службу;</p> <p>у зв'язку з позбавленням військового звання в дисциплінарному порядку;</p> <p>у зв'язку з обвинувальним вироком суду, що набрав законної сили, яким призначено покарання у виді позбавлення волі, обмеження волі або позбавлення військового звання;</p> <p>через такі сімейні обставини або інші поважні причини: виховання матір'ю (батьком) - військовослужбовцем, яка (який) не перебуває у шлюбі, дитини або кількох дітей віком до 18 років, які з нею (з ним) проживають, без батька (матері); утримання матір'ю (батьком) - військовослужбовцем, яка (який) не перебуває у шлюбі, повнолітньої дитини віком до 23 років, якщо вона (він) є інвалідом I чи II групи; необхідність постійного стороннього догляду за хворою дружиною (чоловіком), дитиною, що підтверджується відповідним медичним висновком медико-соціальної експертної комісії для осіб віком понад 18 років чи лікарсько-консультативної комісії для осіб до 18 років; наявність у військовослужбовця трьох і більше дітей віком до 18 років;</p> <p>у зв'язку з проведенням організаційних заходів у порядку, визначеному Генеральним штабом Збройних Сил України, за умови завершення виконання визначених завдань;</p> <p>через службу невідповідність осіб рядового, сержантського і старшинського (крім прапорщиків, старших прапорщиків, мічманів, старших мічманів) складу у разі невиконання службових обов'язків;</p> <p>за віком - у разі досягнення граничного віку перебування на військовій службі;</p> <p>у зв'язку із скороченням штатів або проведенням організаційних заходів - у разі неможливості їх використання на службі;</p> <p>через службу невідповідність;</p> <p>у зв'язку з обвинувальним вироком суду, що набрав законної сили, яким призначено покарання у виді позбавлення волі, обмеження волі, позбавлення військового звання чи позбавлення права займати певні посади;</p> <p>у зв'язку із систематичним невиконанням умов контракту військовослужбовцем;</p>
Під час дії особливого періоду з військової служби звільняються військовослужбовці з моменту оголошення мобілізації	
Під час воєнного стану	<p>які досягли граничного віку перебування військовозобов'язаних у запасі, якщо вони не висловили бажання продовжувати військову службу під час особливого періоду;</p> <p>визнані за станом здоров'я непридатними до військової служби з виключенням з військового обліку;</p> <p>у зв'язку з обвинувальним вироком суду, що набрав законної сили, яким призначено покарання у виді позбавлення волі, обмеження волі;</p>
Після прийняття рішення про демобілізацію	<p>призвані на військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період, а також які виступили встановлені строки строкової військової служби, військової служби за призовом осіб офіцерського складу, у строки, визначені рішенням Президента України;</p> <p>у зв'язку із закінченням строку контракту, укладеного під час особливого періоду, та небажання проходити військову службу за новим контрактом.</p>

Для підготовки громадян до захисту України встановлюється військовий обов'язок, щодо якого громадяни України поділяються на категорії та види військової служби.

Категорії громадян України щодо військового обов'язку	<i>допризовники</i> (особи, які підлягають приписці до призовних діляниць)
	<i>призовники</i> (особи, приписані до призовних діляниць)
	<i>військовозобов'язані</i> (особи, які перебувають у запасі для комплектування Збройних Сил України та інших військових формувань на особливий період, а також для виконання робіт із забезпечення оборони держави)
	<i>військовослужбовці</i> (особи, які проходять військову службу)
	<i>резервісти</i> (особи, які в добровільному порядку проходять службу у військовому резерві Збройних Сил України, інших військових формувань і призначені для їх комплектування у мирний та воєнний час)
Військовий обов'язок	підготовка громадян до військової служби
	приписка до призовних діляниць
	прийняття в добровільному порядку (за контрактом) та призов на військову службу
	проходження військової служби
	виконання військового обов'язку в запасі
	проходження служби у військовому резерві
	дотримання правил військового обліку
Види військової служби	строкова військова служба
	військова служба за призовом під час мобілізації, на особливий період
	військова служба за контрактом осіб рядового складу
	військова служба за контрактом осіб сержантського і старшинського складу
	військова служба (навчання) курсантів вищих військових навчальних закладів, а також вищих навчальних закладів, які мають у своєму складі військові інститути, факультети військової підготовки, кафедри військової підготовки, відділення військової підготовки
	військова служба за контрактом осіб офіцерського складу
	військова служба за призовом осіб офіцерського складу

Розглянемо більш детально правові та соціальні гарантії, що надає держава своїм захисникам.

ВІЙСЬКОВІ НАВЧАЛЬНІ ЗБОРИ

Зверніть увагу, що за громадянами України, які проходять підготовку з військово-технічних спеціальностей з відривом від виробництва, на весь час підготовки, за призваними на збори військовозобов'язаними на весь період зборів та резервістами на весь час виконання ними обов'язків служби у військовому резерві включаючи час проїзду до місця підготовки та у зворотному напрямку, **зберігаються місце роботи, а також займана посада та середній заробіток** на підприємстві, в установі, організації, незалежно від підпорядкування і форм власності. Також зазначеним громадянам компенсуються витрати, пов'язані з наймом житла на період навчання, оплатою вартості проїзду до місця навчання (зборів) і назад. Компенсація понесених витрат підприємствам, в установах, організаціям та громадянам здійснюється за рахунок коштів держбюджету, а її забезпечення покладається на Міністерство оборони України та інші військові формування.

Зазначені особи не підлягають звільненню з роботи з ініціативи власника або вповноваженого ним органу незалежно від підпорядкування і форм власності з дня отримання повістки про призов і до повернення.

Призвані на збори військовозобов'язані та резервісти, які виконують обов'язки служби у військовому резерві, забезпечуються матеріальними засобами в порядку і розмірах, встановлених Постановою Кабінету Міністрів України від № 1644⁵ та у Інструкції № 80⁶.

Роботодавець на підставі повістки районного (міського) військового комісаріату має ухвалити наказ про звільнення співробітника від роботи на час проходження навчальних військових зборів у якому обов'язково зазначає, що

---

⁵ Постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2006 № 1644 «Про порядок і розміри грошового забезпечення та заохочення військовозобов'язаних та резервістів»

⁶ Наказ Міноборони України від 12.03.2007 № 80 «Про затвердження Інструкції про умови виплати грошового забезпечення та заохочення військовозобов'язаних та резервістів»

відповідно до статті 119 КЗпП⁷ і частини 11 статті 29 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» за призваними на збори військовозобов'язаними на весь період зборів, включаючи час проїзду до місця їх проведення і назад, зберігається робоче місце і середня заробітна плата. Також важливим є те, що зазначене є чинним як для основної роботи, так і для сумісних робіт.

Середній заробіток означеним громадянам України підприємства, установи та організації, незалежно від підпорядкування і форм власності після ухвалення такого наказу обчислюють відповідно до Порядку № 100⁸. Для того, щоб обчислити середній заробіток роботодавець сумує всі виплати працівнику за фактично відпрацьований час, які мають постійний характер протягом останніх 2 календарних місяців роботи, що передують події, з якою пов'язана відповідна виплата (у нашому випадку це навчальні військові збори). Такий сумарний заробіток ділиться на число відпрацьованих працівником робочих днів за цей же період. Отже, середньоденний заробіток обчислено. Далі цей середньоденний заробіток множиться на кількість робочих днів, що припадають на час проведення зборів.

Важливо, що у порядку № 100 перелічені види виплат, що включаються та не включаються у розрахунок середньої заробітної плати (див. розділ III Виплати, що включаються у розрахунок середньої заробітної плати). Також слід мати на увазі, що час, протягом якого працівник згідно з чинним законодавством або з інших поважних причин не працював і за ними не зберігався заробіток або зберігався частково, виключається з розрахункового періоду (тобто останніх 2 календарних місяців роботи, що передують події, з якою пов'язана відповідна виплата).

Особам, призваним на збори, виплачується:

---

⁷ Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 № 322-VIII

⁸ Постанова Кабінету міністрів України від 08.02.1995 № 100 «Про затвердження Порядку обчислення середньої заробітної плати»

- ❖ заробітна плата за відпрацьований час до дня припинення роботи у зв'язку з від'їздом на збори;
- ❖ середня заробітна плата за перші півмісяця зборів;

За решту часу перебування на зборах виплата заробітної плати провадиться у звичайні строки, установлені на підприємстві, в установі чи організації, де працює військовозобов'язаний.

Як уже зазначалося, витрати підприємств, установ і організацій на виплату військовозобов'язаним, призваним на збори середньої заробітної плати компенсує державний бюджет. Для отримання такої компенсації підприємства, установи та організації подають до *районного військового комісаріату, у якому перебувають на обліку військовозобов'язані*, рахунки, котрі акцептуються і передаються до обласного військового комісаріату для оплати. Відшкодуванню підлягають всі витрати, пов'язані з виплатою середнього заробітку (у тому числі і єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування⁹). До рахунків додають відомості на виплату середньої заробітної плати, нарахованої військовозобов'язаним, призваним на збори. Тож, оплату мають здійснювати *обласні військкомати за рахунок кошторису Міністерства оборони України*.

У випадку, коли військовозобов'язаний був призваний на збори зі щорічної чи додаткової відпустки, відпустка підлягає продовженню після закінчення зборів або перенесенню на інший строк.

Якщо військовозобов'язаний захворів під час зборів і продовжує хворіти після їх закінчення, за ним зберігаються місце роботи і займана посада, а з дня закінчення зборів, у разі тимчасової непрацездатності, замість заробітної плати виплачується допомога по тимчасовій непрацездатності відповідно до закону. Така норма є чинною і щодо хвороби під час виконання резервістом обов'язків служби у військовому резерві.

---

⁹ нарахованого на заробіток такого працівника

Підтвердити свою участь у зборах та їх тривалість військовозобов'язаний має надавши до відділу кадрів роботодавця військовий квиток, засвідчений печаткою військової частини в якому зазначається тривалість зборів.

Якщо військовозобов'язані та резервісти не працюють на день призову на збори, то за весь період зборів, урахуваючи час проїзду до місця їх проведення і назад, за їх заявами про те, що вони на день призову на збори не працюють, виплачується грошове забезпечення виходячи з розрахунку однієї мінімальної заробітної плати на місяць (у 2014 році мінімальна заробітна плата складає 1218,00 грн.).

Військовозобов'язаним та резервістам, призваним на збори, за кожний день перебування на зборах з урахуванням часу перебування у дорозі від військового комісаріату до місця проведення зборів і назад військові частини проводять виплату добових (у відсотках від добових за кожний день при службових відрядженнях). Оскільки сума добових витрат при службових відрядженнях по Україні складає 30,00 гривень¹⁰, то норми відшкодування витрат такі:

Категорія військовозобов'язаних	У відсотках, %	Сума, грн.
вищий офіцерський склад	50	15,00
старший офіцерський склад	40	12,00
молодший офіцерський склад	35	10,50
сержантський старшинський склад		
прапорщики, старші прапорщики, мічмани, старші мічмани	35	10,50
головні корабельні старшини, головні старшини, старшини 1 та 2 статті, старшини, старші сержанти, сержанти, молодші сержанти	30	9,00
рядовий склад	20	6,00

¹⁰ Постанова Кабінету Міністрів України від 02.02.2011 № 98 «Про суми та склад витрат на відрядження державних службовців, а також інших осіб, що направляються у відрядження підприємствами, установами та організаціями, які повністю або частково утримуються (фінансуються) за рахунок бюджетних коштів»

Якщо програму підготовки резервістом успішно виконано та не вчинено правопорушень, пов'язаних із проходженням служби у військовому резерві, то їм належить до виплати одноразове грошове заохочення на рік: вищому офіцерському складу 3100,00 грн.; старшому офіцерському складу – 2800,00 грн.; молодшому офіцерському складу – 2500,00 грн.; прапорщикам, старшим прапорщикам, мічманам, старшим мічманам – 2200,00 грн.; головним корабельним старшинам, головним старшинам, старшинам 1 та 2 статті, старшинам, старшим сержантам, сержантам, молодшим сержантам – 1900,00 грн.; рядовому складу – 1600,00 грн.

З 1 січня 2015 року резервістам на весь час виконання ними обов'язків служби у військовому резерві мають здійснюватися грошові виплати із розрахунку до двох мінімальних заробітних плат на місяць за рахунок коштів, передбачених у Державному бюджеті України на утримання Міністерства оборони України та інших центральних органів виконавчої влади, які відповідно до закону здійснюють керівництво військовими формуваннями.

ПРИЗОВ АБО ВСТУП ПРАЦІВНИКА НА ВІЙСЬКОВУ СЛУЖБУ ПІД ЧАС МОБІЛІЗАЦІЇ

Статус учасника бойових дій надається: військовослужбовцям (резервістам, військовозобов'язаним) та працівникам Збройних Сил, Національної гвардії, СБУ, Служби зовнішньої розвідки, Держприкордонслужби, Держспецтрансслужби, особам рядового і начальницького складу, військовослужбовцям, працівникам МВС, Управління державної охорони, Держспецзв'язку, ДСНС, ДПтС, військових формувань, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України і брали безпосередню участь в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення, перебуваючи безпосередньо в районах проведення антитерористичної операції; працівникам підприємств, установ та організацій, які залучалися і брали

безпосередню участь в антитерористичній операції в районах її проведення¹¹.

Отже, законодавством передбачений доволі широкий перелік категорій осіб, які мають право на отримання статусу учасника бойових дій. Втім, якщо законодавством відносно урегульовано як мобілізованим громадянам документально підтвердити факт участі у АТО, то щодо добровольчих батальйонів питання наразі лишається відкритим. Постановою № 413 визначено перелік документів про безпосереднє залучення до виконання завдань АТО в районах її проведення.

---

¹¹ Постанова Кабінету Міністрів України від 20.08.2014 № 413 «Про затвердження Порядку надання статусу учасника бойових дій особам, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України і брали безпосередню участь в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення»

військовослужбовці (резервісти, військовозобов'язані) та працівники Збройних Сил, Національної гвардії, СБУ, Служби зовнішньої розвідки, Держприкордонслужби, Держспецтрансслужби, особи рядового і начальницького складу, військовослужбовці, працівники МВС, Управління державної охорони, Держспецзв'язку, ДСНС, ДПтС, військових формувань, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України і брали безпосередню участь в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення, перебуваючи безпосередньо в районах проведення антитерористичної операції

працівники підприємств, установ та організацій, які залучалися і брали безпосередню участь в антитерористичній операції в районах її проведення

- документи про безпосереднє залучення до виконання завдань антитерористичної операції в районах її проведення,
- направлення (прибуття) у відрядження до районів проведення антитерористичної операції, їх перебування в таких районах з метою виконання завдань із захисту незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України шляхом безпосередньої участі в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення
(витяги з наказів, директив, розпоряджень, посвідчень про відрядження, журналів бойових дій, бойових донесень, дислокацій, книг нарядів, графіків несення служби, звітів, зведень, донесень, матеріалів спеціальних (службових) розслідувань за фактами отримання поранень)

- документи про безпосереднє залучення до виконання завдань антитерористичної операції в районах її проведення або направлення (прибуття) у відрядження для безпосередньої участі в антитерористичній операції в районах її проведення
(витяги з наказів, розпоряджень, посвідчень про відрядження, книг нарядів, матеріалів спеціальних (службових) розслідувань за фактами отримання поранень),

а також документи, що були підставою для прийняття керівниками підприємств, установ, організацій рішення про направлення осіб у таке відрядження

Державною службою у справах ветеранів війни й учасників антитерористичної операції наказом Державної служби України у справах ветеранів війни та учасників АТО наказом від 02.10.2014 № 2 утворена міжвідомча комісія з питань розгляду матеріалів про визнання учасниками бойових дій та затверджено її склад. Формою роботи міжвідомчої комісії є засідання, які проводяться за адресою: провулок Музейний 12, м. Київ 01001, контактний телефон (044) 281-08-54.

*Особам, яким надано статус учасника бойових дій видаються посвідчення
учасника бойових дій і відповідний нагрудний знак*

Первинний розгляд документів, які є підставою для надання статусу учасника бойових дій здійснюють:

- з розгляду питань про встановлення статусу учасника бойових дій – **відомчі комісії**, які створені в Міноборони, МВС, СБУ, Служби зовнішньої розвідки, Адміністрації Держприкордонслужби, Адміністрації Держспецтрансслужби, Управління державної охорони, Адміністрації Держспецзв'язку, ДСНС, ДПтС, – стосовно військовослужбовців (резервістів, військовозобов'язаних) та працівників Збройних Сил, Національної гвардії, СБУ, Служби зовнішньої розвідки, Держприкордонслужби, Держспецтрансслужби, осіб рядового і начальницького складу, військовослужбовців, працівників МВС, Управління державної охорони, Держспецзв'язку, ДСНС, ДПтС відповідно.

Посвідчення учасника бойових дій і відповідний нагрудний знак видаються органами Міноборони, МВС, СБУ, Служби зовнішньої розвідки, Адміністрації Держприкордонслужби, Адміністрації Держспецтрансслужби, Управління державної охорони, Адміністрації Держспецзв'язку, ДСНС, ДПтС

- стосовно працівників підприємств, установ та організацій які залучалися і брали безпосередню участь в антитерористичній операції в районах її проведення – **міжвідомча комісія**.

Посвідчення учасника бойових дій і відповідний нагрудний знак видаються органами соціального захисту населення за місцем реєстрації особи

КОНТАКТНІ ДАНІ ВІДОМЧИХ КОМІСІЙ

Міністерство внутрішніх справ (МВС)

Центральна комісія МВС з розгляду питань пов'язаних з установам статусу учасника бойових дій

Контактні дані:

01024 вул. Академіка Богомольця 10, м.Київ

Секретар комісії Дзюба Вадим Георгійович (044) 254-78-51

Слотвінська Олена Мічеславівна (044) 256-11-75

Приєм документів здійснюється через Департамент режимно-секретного та документального забезпечення МВС

Служба зовнішньої розвідки України

Комісія з питань розгляду матеріалів про визначення учасників бойових дій

Контактні дані:

Секретар комісії Стульніков Андрій Вікторович (044) 481-62-09

Міністерство інфраструктури України

Комісія з питань розгляду матеріалів про визначення учасників бойових дій

Контактні дані:

01135 м. Київ проспект Перемоги, 14, кімната 805

Контактний телефон (044) 351-41-56

Адміністрація державно ї спеціальної служби транспорту

Створено комісію з питань розгляду матеріалів про визнання учасниками бойових дій. Контактні дані:

02094, м. Київ, вул. Магнітогорська, 5.

тел. (044) 292-83-14

admindsst at dsst.gov.ua

Контактна особа — секретар комісії полковник Іскрик Михайло Сергійович.

Тел. (044) 292-55-75

Державна пенітенціарна служба України

Комісія з питань розгляду матеріалів про визнання учасниками бойових дій. вул. Мельникова 81, м. Київ, 04050.

Відповідальний виконавець Троян Л.М. тел. (044) 207-34-58

На сайті ДПтСУ є окремий розділ «Соціальний захист учасників АТО»

Управління державної охорони України

Комісія з питань розгляду матеріалів про визнання учасниками бойових дій.

м. Київ вул. Садова 1/14 кабінет 24, контактний телефон (044) 254-04-56.

Працює щоденно з понеділка по п'ятницю з 9.00 до 18.00

Відповідальна особа Телегін Максим Володимирович

Державна прикордонна служба України

Комісія з питань розгляду матеріалів про визнання учасниками бойових дій.

01601, м.Київ -601, вул. Володимирська 26

Секретар комісії полковник Грахов Володимир Альбертович.

Тел. (044) 527-62-74

Для надання статусу учасника бойових дій **командири (начальники) військових частин (органів, підрозділів) або інші керівники установ, закладів у місячний строк після завершення особами виконання завдань АТО в**

районах її проведення зобов'язані подати на розгляд комісій, утворених у міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади чи державних органах, у підпорядкуванні яких перебували військові частини (органи, підрозділи), установи та заклади, у складі яких проходили службу чи працювали особи, довідки, документи, які є підставою для надання особам статусу учасника бойових дій. Ці відомчі комісії вивчають документи і подають їх на розгляд міжвідомчої комісії, яка утворюється Державною службою у справах ветеранів війни та учасників антитерористичної операції, а в разі відсутності підстав, які підтверджуються документами, повертають їх до військових частин (органів, підрозділів), установ, закладів з метою подальшого доопрацювання.

У разі неподання командиром (начальником) військової частини (органу, підрозділу) або іншим керівником установи, закладу до комісії чи керівником підприємства, установи, організації до міжвідомчої комісії документів, необхідних для надання статусу учасника бойових дій, **особа може самостійно звернутися до таких комісій.**

Остаточне рішення про надання статусу учасника бойових дій приймається міжвідомчою комісією.

Міжвідомча комісія розглядає документи, надіслані відомчими комісіями та керівниками підприємств, установ, організацій, і в разі потреби заслуховує пояснення осіб, стосовно яких вони подані, свідків, представників державних органів та в **місячний строк з дня надходження документів приймає рішення** щодо надання статусу учасника бойових дій, про що інформує відомчі комісії, керівників підприємств, установ, організацій та органи соціального захисту населення за місцем реєстрації особи, якій встановлено статус учасника бойових дій.

Керівники зазначених підприємств, установ, організацій у місячний строк після завершення особами виконання завдань антитерористичної операції подають документи безпосередньо на міжвідомчу комісію.

У разі неподання керівником підприємства, установи, організації до міжвідомчої комісії документів, необхідних для надання статусу учасника бойових дій, **особа може самостійно звернутися до міжвідомчої комісії**.

У разі відмови у наданні статусу учасника бойових дій питання про надання особі зазначеного статусу може повторно виноситися на розгляд міжвідомчої комісії, за рішенням міністра соціальної політики. Рішення комісії може бути оскаржено у судовому порядку.

Міністерству соціальної політики, Державній службі у справах ветеранів війни та учасників антитерористичної операції разом із заінтересованими органами виконавчої влади Кабінетом міністрів України доручено створити *єдиний реєстр учасників антитерористичної операції*.

Військовослужбовці, які стали інвалідами внаслідок бойових дій, а також учасники бойових дій прирівнюються у правах до інвалідів та учасників

Великої Вітчизняної війни

Чинність Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» поширюється і на сім'ї осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ України, які загинули або померли внаслідок поранення, контузії чи каліцтва, одержаних під час участі в антитерористичній операції, захищаючи незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України¹².

Зазначений закон містить перелік пільг ветеранам війни та гарантій їх соціального захисту. Серед останніх нововведень цього закону:

---

¹² Закон України від 22.10.1993 № 3551-XII «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»

- віднесення до складу осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною **осіб, нагороджених орденом Героїв Небесної Сотні**, Героїв Радянського Союзу, повні кавалери ордена Слави, особи, нагороджені чотирма і більше медалями «За відвагу», а також Героїв Соціалістичної Праці, удостоєні цього звання за працю в період Великої Вітчизняної війни 1941-1945 років;

- звільнення осіб, що мають особливі заслуги перед Батьківщиною і членів їх сімей, які проживають разом з ними, від квартирної плати незалежно від форми власності житлового фонду, від оплати комунальних послуг (водопостачання, каналізація, газ, електроенергія, гаряче водопостачання, центральне опалення, а в будинках, що не мають центрального опалення, - надання палива, придбаного у межах норм, установлених для продажу населенню, та інші види комунальних послуг), від оплати скрапленого балонного газу для побутових потреб, від плати за користування домашнім телефоном і позавідомчою охоронною сигналізацією житла незалежно від виду житлового фонду. Зазначені пільги зберігаються за дружиною (чоловіком), батьками померлих осіб, **нагороджених орденом Героїв Небесної Сотні**, Героїв Радянського Союзу, повних кавалерів ордена Слави, осіб, нагороджених чотирма і більше медалями «За відвагу», а також Героїв Соціалістичної Праці незалежно від часу їх смерті;

- безплатне поховання з військовими почестями померлої (загиблої) особи, **нагородженої орденом Героїв Небесної Сотні**, померлого (загиблого) Героя Радянського Союзу, повного кавалера ордена Слави, особи, нагородженої чотирма і більше медалями «За відвагу», Героя Соціалістичної Праці.

Пенсіонерам з числа військовослужбовців та осіб, які отримують пенсію за Законом «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб», у разі призову їх на військову службу під час мобілізації, на особливий період до Збройних Сил України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань та Державної спеціальної служби транспорту, на службу до органів внутрішніх справ, Державної служби

спеціального зв'язку та захисту інформації України, органів та підрозділів цивільного захисту, податкової міліції та Державної кримінально-виконавчої служби України **виплата пенсій на час такої служби не припиняється**. Після звільнення із служби цих осіб виплата їм пенсій здійснюється з **урахуванням додаткової вислуги років на день їх демобілізації**. Якщо новий розмір пенсії у цих осіб буде нижчим за розмір, який вони отримували в мирний час, виплата їм пенсії здійснюється у розмірі, який вони отримували на день призову на службу у зв'язку з мобілізацією».

За статтею 36 Кодексу Законів Про працю України серед підстав припинення трудового договору виокремлено призов або вступ працівника або власника - фізичної особи на військову службу, направлення на альтернативну (невійськову) службу, крім призову працівника на військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період, але не більше одного року¹³; Отже, **мобілізовані громадяни зберігають робоче місце та середній заробіток**.

У разі незаконного звільнення громадян, призваних на військову службу в зв'язку з мобілізацією та відмови у виплаті їм заробітної плати військовозобов'язаним слід звернутися до органів прокуратури¹⁴.

Військовозобов'язані, які були призвані на військову службу під час мобілізації 17 березня 2014 року до набуття законної сили Законом України від 27 березня 2014 року №1169-VII «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення проведення мобілізації», згідно законодавства, що діяло на той час, мали бути звільнені з роботи у зв'язку з призовом на військову службу без збереження місця роботи та середнього заробітку.

Важливим є те, що з прийняттям Закону України № 1275¹⁵ всі особи як призвані на військову службу під час мобілізації, так і мобілізовані **мають бути**

---

¹³ Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 № 322-VIII

¹⁴ Постанова Верховної Ради України від 06.05.2014 № 1238-VII «Про додаткові заходи щодо зміцнення обороноздатності та безпеки держави»

поновлені на роботі. Для відновлення на роботі мобілізований працівник має звернутися із заявою до роботодавця, або роботодавець робить це за власною ініціативою. Наказ про звільнення роботодавець скасовує та ухвалює наказ про відновлення працівника на попередній посаді, вносить запис до трудової книжки та особової справи, щодо того, що запис про звільнення у зв'язку із призовом до військової служби вважати недійсним та відновлення працівника на попередній посаді, видає наказ про звільнення такого працівника від виконуваної ним роботи на час несення служби зі збереженням за ним посади і середнього заробітку, повідомляє працівника про це за місцем його реєстрації або фактичного проживання листом з доданою до нього копією наказу. Також роботодавець зобов'язаний **починаючи з дати звільнення з роботи нарахувати працівнику середню заробітну плату.**

Документами, що підтверджують призив і проходження військової служби військовослужбовцем у особливий період, а також підтверджує призов під час мобілізації резервістів та військовозобов'язаних є військовий квиток з службовими відмітками у відповідних розділах (форма військового квитка визначена Указом Президента України від 25.05.94 N 263/94 «Положення про військовий квиток рядового, сержантського і старшинського складу» та «Положення про військовий квиток офіцера запасу»), довідка про призов військовозобов'язаного на військову службу, видана військовим комісаріатом або військовою частиною, а для резервістів – витяг із наказу або довідка про зарахування до списків військової частини, які видаються військовою частиною¹⁶. Зазначені документи можуть видаватися родинам військовозобов'язаних та резервістів для пред'явлення їх за місцем вимоги.

У разі відмови роботодавця від поновлення на роботі, громадяни мають право звернутися за соціальною та правовою допомогою до військового

---

¹⁵ Закон України від 20.05.14 № 1275 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення оборонно-мобілізаційних питань під час проведення мобілізації»

¹⁶ Лист Міністерства оборони України від 21.08.2014 року № 322/2/7142

комісаріату за місцем проживання або безпосередньо до суду¹⁷. Також відмова роботодавця від скасування наказу про звільнення та/або невиплата середньої заробітної плати є порушенням законодавства про працю і тягне за собою відповідальність, передбачену законодавством (кримінальну, адміністративну та дисциплінарну), як у випадку незаконного звільнення. В разі надходження звернень працівників, звільнених на підставі пункту 3 статті 36 Кодексу законів про працю України під час мобілізації, територіальні державні інспекції з питань праці повинні провести позапланову перевірку і при виявленні порушень вжити заходів в межах повноважень стосовно усунення порушень та притягнення до відповідальності винних посадових осіб¹⁸.

Важливо, що час перебування громадян України на військовій службі зараховується до їх страхового стажу, стажу роботи, стажу роботи за спеціальністю, а також до стажу державної служби.

Статтею 119 Кодексу законів про працю України передбачено, що за працівниками, призваними на військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період, але не більше одного року, зберігаються місце роботи, посада і компенсується із бюджету середній заробіток на підприємстві, в установі, організації, в яких вони працювали на час призову, незалежно від підпорядкування та форми власності. Виплата таких компенсацій із бюджету в межах середнього заробітку проводиться за рахунок коштів Державного бюджету України в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Втім, колізія полягає у відсутності в додатку 3 «Розподіл видатків Державного бюджету України на 2014 рік» до Закону України від 16 січня 2014 року № 719 – VII «Про Державний бюджет на 2014 рік» компенсаційних виплат у межах середнього заробітку мобілізованим працівникам, призваним на військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період, з

---

¹⁷ Роз'яснення Міноборони від 29.04.2014 «Щодо забезпечення гарантій збереження за громадянами, призваними на військову службу під час мобілізації, робочого місця та середнього заробітку»

¹⁸ Роз'яснення Державної інспекції України з питань праці від 17.06.2014

бюджету та порядку відшкодування таких виплат з бюджету визначеному Кабінетом Міністрів України.

Враховуючи відсутність бюджетних призначень на компенсаційні виплати у Державному бюджеті на 2014 рік та порядку відшкодування таких виплат з бюджету Державна фіскальна служба України у Листі «Про відкликання листа» від 29.09.14 № 5655/7/99-99-17-03-01-17 встановила, що роботодавець (страхувальник) мобілізованого працівника має нараховувати єдиний соціальний внесок на суму такого середнього заробітку, утримувати з середнього заробітку єдиний соціальний внесок та відображати такі виплати у звітності на загальних підставах (без застосування фінансових санкцій при перерахунку страхувальником середнього заробітку зазначеним працівникам за попередній період на підставі копії форми військового квитка, та копії довідки про призов військовозобов'язаного на військову службу, виданої військовим комісаріатом або військовою частиною).

Однак, за час підготовки даного матеріалу відбулися зміни. 15 жовтня набув чинності Закон № 1669-VII¹⁹, за яким друге речення частини сьомої статті 7 Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» викладено в такій редакції: «Не нараховується на виплати та не утримується єдиний внесок з виплат, що компенсуються з бюджету в межах середнього заробітку працівників, призваних на військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період»²⁰.

Отже, середній заробіток, працівників, призваних на військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період» офіційно звільнено від необхідності нарахування на нього та утримання з нього ЄСВ.

---

¹⁹ Закон України від 02.09.2014 № 1669-VII «Про тимчасові заходи на період проведення антитерористичної операції»

²⁰ Закон України від 08.07.2010 № 2464-VI «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування»

Також, Постановою Кабінету Міністрів України № 111 встановлено, що з 18 березня 2014 р. військовослужбовцям, які проходять військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період, грошове забезпечення виплачується в порядку та розмірах, установлених для осіб офіцерського складу, осіб рядового сержантського та старшинського складу, які проходять військову службу **за контрактом**²¹. Ці розміри визначені Постановою Кабінету Міністрів України «Про упорядкування структури та умов грошового забезпечення військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу та деяких інших осіб» від 07.11.2007 № 1294.

Це означає, **що громадяни, які призвані під час мобілізації на військову службу отримують одночасно і середній заробіток за місцем роботи і грошове забезпечення як військовослужбовці-контрактники.**

Військові частини та військові органи, які виплачують грошове забезпечення військовослужбовцям, нараховують на суми грошового забезпечення Єдиний соціальний внесок за ставкою 34,7% та утримують його із грошового забезпечення військовослужбовців за ставкою 2,6 %. Це означає, що військова служба громадян, що призвані під час мобілізації на військову службу на особливий період зараховується тільки при обчисленні пенсійного стажу мобілізованих громадян, оскільки якщо військовослужбовець захворів, його грошове та матеріальне забезпечення зберігається, а згідно пункту 11 статті 10-1 Закону № 2011-ХІІ²² та йому надається відпустка для лікування на підставі висновку військово-лікарської комісії. При цьому, загальний час безперервного перебування військовослужбовця в закладах охорони здоров'я та у відпустці для лікування у зв'язку з хворобою не повинен перевищувати 4 місяців підряд (крім випадків, коли законодавством передбачено більш тривалі строки перебування на лікуванні). Після одужання військовослужбовець

---

²¹ Постанова Кабінету Міністрів України від 09.04.2014 № 111 «Питання грошового забезпечення військовослужбовців, які проходять військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період»

²² Закон України від 20.12.1991 № 2011-ХІІ «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців»

підлягає огляду військово-лікарською комісією для вирішення питання про придатність його до військової служби.

Таким чином, будьте уважні! Із середнього заробітку мобілізованого працівника Єдиний соціальний внесок не утримується, а з грошового забезпечення цієї особи він утримується у розмірі 2,6%. Це означає, що період мобілізації включається тільки до пенсійного стажу мобілізованого, а до страхового стажу для оплати тимчасової непрацездатності (лікарняних) ні. Отже, працівники, що до призову на військову службу в порядку мобілізації, не мали страхового стажу 8 років, який згідно статті 37 Закону № 2240-III дає право на оплату тимчасової непрацездатності у розмірі 100% цей період не зможуть зарахувати до свого страхового стажу. Оскільки згідно статті 2 Закону № 2240-III страховий стаж – період (строк), протягом якого особа підлягає загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням, і за який щомісяця сплачені страхові внески (нею, роботодавцем) в сумі не меншій, ніж мінімальний страховий внесок (обчислений відносно мінімальної заробітної плати).

Однак, в ветеранам війни та особам, на яких поширюється чинність Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» **виплата допомоги з тимчасової непрацездатності призначається в розмірі 100% середньої заробітної плати незалежно від стажу роботи**²³.

Обкладенню податком на доходи фізичних осіб не підлягають та не включаються до загального місячного (річного) оподатковуваного доходу платника податків компенсаційні виплати з бюджету в межах середнього заробітку працівників, призваних на військову службу за призовом під час мобілізації на особливий період. Це стосується і суми грошової допомоги, яка надається за рахунок бюджетних коштів таким громадянам, або членам їх сімей

---

²³ Закон України від 18.01.2001 № 2240-III «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням»

(дітям, дружині, батькам) та будь-якої допомоги загалом. Зокрема разової допомоги, яка виплачується в разі встановлення військовослужбовцеві інвалідності внаслідок поранення (контузії, травми, каліцтва) I, II та III групи²⁴.

Мобілізовані підприємці та особи, які провадять незалежну професійну діяльність (самозайняті особи) і не мають найманих працівників звільняються на весь період військової служби від обов'язку нараховувати, сплачувати ПДФО, єдиний податок та ЄСВ за себе, а також від подання звітності, що стосується цих платежів.

Якщо мобілізований (самозайнята особа) має найманих працівників і на строк своєї військової служби уповноважує іншу особу виплачувати працівникам зарплату та/або інші доходи, уповноважена особа зобов'язана нараховувати та утримувати ПДФО та ЄСВ із таких виплат. Це означає, що уповноважена особа має нарахувати працівникам мобілізованого зарплату, нарахувати й утримати ЄСВ, нарахувати й утримати ПДФО і видати зарплату за мінусом утриманого ЄСВ і ПДФО. Перераховувати ці платежі до бюджету така особа не уповноважена. Нараховані та утримані ПДФО та ЄСВ із зарплати працівників повинен сплатити до бюджету сам мобілізований – самозайнята особа протягом 180 днів після своєї демобілізації (без нарахування штрафних і фінансових санкцій) (підрозділ XX п. 25 ПКУ)²⁵. Зазначені норми застосовуються з першого дня мобілізації, оголошеної Указом Президента України від 17 березня 2014 року № 303 «Про часткову мобілізацію» (тобто 18 березня).

Крім того, відповідно до частини третьої статті 47 Кодексу законів про працю України у разі мобілізації власника-фізичної особи свої обов'язки щодо проведення розрахунку з найманим працівником та видачі такому працівнику трудової книжки він зобов'язаний виконати протягом місяця після своєї демобілізації без застосування санкцій і штрафів²⁶.

²⁴ Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI

²⁵ Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI

²⁶ Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 № 322-VIII

Порядок та умови виплати грошового забезпечення військовослужбовцям Збройних Сил України, ліцеїстам та вихованцям військових оркестрів, а також порядок виплати військовослужбовцям Збройних Сил України одноразової грошової допомоги при звільненні з військової служби регулює Інструкція про порядок виплати грошового забезпечення військовослужбовцям Збройних Сил України та деяким іншим особам, що затверджена наказом Міністра оборони України від 11.06.2008 № 260.

Підставою для таких податкових звільнень є заява самозайнятої особи та копія військового квитка або іншого документа із зазначенням даних про призов такої особи на військову службу під час мобілізації. Ці документи подаються органу Міндоходів за місцем реєстрації самозайнятої особи протягом 10 днів після її демобілізації. Також ці документи слід подати і до **призову на військову службу**. Якщо демобілізований (самозайнята особа) перебуває на лікуванні після поранення, отриманого в період мобілізації, то такі документи подаються протягом 10 днів після закінчення лікування.

Збережено право на підприємницьку діяльність для приватних підприємців, при їх призові на військову службу під час мобілізації. При цьому державна реєстрація підприємницької діяльності фізичних осіб-підприємців не припиняється.

Для отримання зазначених пільг демобілізований підприємець чи самозайнята особа зобов'язані протягом 10 днів після демобілізації надати за місцем податкової реєстрації заяву про надання пільги в довільній формі; копію військового квитка або копію іншого документа, виданого відповідним державним органом, із зазначенням даних про призов такої особи на військову службу під час мобілізації.

Також слід відмітити, що з грошового забезпечення мобілізованого утримується і податок на доходи фізичних осіб у розмірі 15% або 17% (якщо база оподаткування в календарному місяці перевищує 10 розмірів мінімальних зарплат на 1 січня

звітнього податкового року, застосовується до суми такого перевищення, тобто із суми, що перевищує 12180 грн. (без урахування ЄСВ)), *а з середнього заробітку такого працівника ні.*

Однак, оскільки, військовослужбовці не перебувають у трудових відносинах і не є найманими працівниками, а проходять військову службу, *доходи, що отримують військовослужбовці у вигляді грошового забезпечення, не відповідають визначенню заробітної плати, тобто не є об'єктом оподаткування військовим збором.* Середній заробіток мобілізованого працівника підпадає під об'єкти оподаткування військовим збором, оскільки оподаткуванню військовим збором підлягають доходи у формі заробітної плати, інших заохочувальних та компенсаційних виплат або інших виплат і винагород, які нараховуються (виплачуються, надаються) платнику у зв'язку з трудовими відносинами та за цивільно-правовими договорами (виграшу в державну та недержавну грошову лотерею, виграшу гравця (учасника), отриманого від організатора азартної гри) без вирахування сум податку на доходи фізичних осіб, єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, страхових внесків до Накопичувального фонду, у випадках, передбачених законом, тощо. Отже, *із середнього заробітку мобілізованого сплачується військовий збір за ставкою 1,5%.*

Слід окремо зупинитися на тому, що відповідно до 14 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» військовослужбовцям з початку і до закінчення особливого періоду, а резервістам і військовозобов'язаним – з моменту призову під час мобілізації і до закінчення особливого періоду штрафні санкції, пеня за невиконання зобов'язань перед підприємствами, установами та організаціями всіх форм власності, зокрема банками та фізичними особами, а також відсотки за користування кредитом не нараховуються. Для того, щоб скористатися цим правом, особа, яка підлягає мобілізації, повинна повідомити кредитора (банк) про таку мобілізацію та надати відповідні підтверджуючі документи. У цьому разі позичальник, особисто, через представника або поштою (краще за все

відправляти лист з описом вкладення та повідомленням про вручення) повинен надати до банку:

- клопотання в довільній формі про зупинення нарахування штрафних санкцій/не нарахування штрафних санкцій та припинення нарахування процентів/відміну раніше нарахованих процентів із зазначенням початку пільгового періоду (18.03.2014 р. – для військовослужбовців, дата мобілізації – для мобілізованих);

- копії документів, що підтверджують пільговий статус: для військовослужбовців – документи, які засвідчують їх належність до вказаних вище підрозділів.

Тепер перейдемо до розгляду грошового забезпечення військовослужбовців.

Постановою Кабінету Міністрів України від 04.06.2014 № 158 «Про перерозподіл деяких видатків державного бюджету, передбачених Міністерству фінансів на 2014 рік визначено, що за безпосередню участь в антитерористичній операції військовослужбовцям (у тому числі строкової військової служби) виплачується підвищене грошове забезпечення. Їм встановлена винагорода в розмірі 100% місячного грошового забезпечення, але не менш 3000 грн.

Питання грошового забезпечення окремих категорій військовослужбовців також регулюють:

- ❖ Наказ Міноборони «Про затвердження Інструкції про порядок виплати військовослужбовцям Збройних Сил України підйомної допомоги» від 22.10.2001 № 370.

- ❖ Наказ Міноборони «Про затвердження Інструкції про розміри і порядок виплати щомісячної додаткової грошової винагороди військовослужбовцям Збройних Сил України» від 15.11.2010 № 595.

❖ Наказ Міноборони Про деякі питання призначення пенсій та виплати грошового забезпечення військовослужбовцям, військова служба яких пов'язана із стрибками з парашутом 25.02.2010 № 82.

❖ Постанова Кабінету Міністрів України «Питання грошового забезпечення окремих категорій військовослужбовців Збройних Сил, Державної прикордонної служби, внутрішніх військ Міністерства внутрішніх справ та осіб начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту Державної служби з надзвичайних ситуацій» від 22.09.2010 №889.

❖ Постанова Кабінету Міністрів України «Про порядок обчислення вислуги років, призначення та виплати пенсій і грошової допомоги особам офіцерського складу, прапорщикам, мічманам, військовослужбовцям надстрокової служби та військової служби за контрактом, особам начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ та членам їхніх сімей» від 17.02.1992 №393.

Кабміном Постановою «Деякі питання грошового забезпечення військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу» від 03.09.2014 № 395 врегульовано окремі питання грошового забезпечення. Зазначена Постанова набуде чинності з дня її опублікування. Втім, на момент підготовки матеріалу документ чинності не набрав.

Також зверніть увагу, що Міністерством оборони України розроблено **Калькулятор грошового забезпечення**, який розміщений за посиланням: <http://www.mil.gov.ua/ministry/aktualno/do-uvagi-vijskovosluzhbovcziv-za-prizovom-pid-chas-mobilizaczii-na-osoblivij-period/>

Членам сімей військовослужбовців, які проходять військову службу в особливий період, що оголошується відповідно до Закону України «Про оборону України», гарантується виплата грошового забезпечення цих військовослужбовців у разі неможливості ними його отримання під час участі у бойових діях та операціях.

Також, слід відмітити, що військовослужбовцям, після проходження військової служби за призовом під час мобілізації, надається переважне право залишитися на військовій службі на попередній або за їх згодою на іншій, не нижчій, ніж попередня, посаді.

Громадянам України надається можливість добровільно укласти контракт на проходження військової служби в особливий період (на особливий період, але не менше одного місяця) з подальшим залишенням на військовій службі і в мирний час.

Військовослужбовці служби за призовом під час мобілізації, на особливий період по відношенню до їх підприємницької діяльності звільняються від відповідальності за корупційні правопорушення.

Якими пільгами в оподаткуванні після демобілізації користуватиметься учасник АТО? Слід окремо відмітити, що серед переліку податкових соціальних пільг (див. ст. 169 ПКУ) окремо не передбачено пільг для учасників бойових дій на території України (учасників АТО). Платник податку має право на зменшення суми загального місячного оподаткованого доходу, отриманого від одного роботодавця у вигляді заробітної плати, на:

- суму податкової соціальної пільги за п. 169.1.3 у розмірі, що дорівнює 150% суми пільги, визначеної підпунктом 169.1.1 цього пункту, - для такого платника податку, який зокрема за підпунктами:

- г) є інвалідом I або II групи, у тому числі з дитинства;

- е) є учасником бойових дій на території інших країн у період після Другої світової війни, на якого поширюється дія Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»;

- суму податкової соціальної пільги за п. 169.1.4 у розмірі, що дорівнює 200% суми пільги, визначеної підпунктом 169.1.1 цього пункту, - для такого платника податку, який зокрема за підпунктами:

а) Героєм України, Героєм Радянського Союзу, Героєм Соціалістичної Праці або повним кавалером ордена Слави чи ордена Трудової Слави, особою, нагородженою чотирма і більше медалями «За відвагу»;

б) учасником бойових дій під час Другої світової війни або особою, яка у той час працювала в тилу, та інвалідом I і II групи, з числа учасників бойових дій на території інших країн у період після Другої світової війни, на яких поширюється дія Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»²⁷.

Отже, окремої позиції щодо роз'яснення виникнення права на податкову соціальну пільгу учасників АТО ПКУ не містить. Втім, враховуючи, що учасники АТО мають статус учасників бойових дій, а учасники бойових дій, прирівнюються у правах до учасників Великої Вітчизняної війни за Законом № 2011-ХІІ²⁸ доцільно вважати, що учасники АТО все-ж таки мають право на застосування до нарахованого місячного доходу у вигляді заробітної плати податкової соціальної пільги. Окремо слід зазначити, що податкова соціальна пільга застосовується тільки за одним місцем нарахування (виплати) такого доходу.

Втім, доки чекаємо роз'яснення від законодавців все ж таки з'ясуємо, що являє собою податкова соціальна пільга (ПСП) та як вона обчислюється.

Податкова соціальна пільга – сума, на яку платник податку на доходи фізичних осіб, має право зменшити свій загальний місячний оподатковуваний дохід у вигляді заробітної плати. На застосування до свого доходу податкової соціальної пільги мають право всі платники ПДФО, якщо розмір місячної заробітної плати не перевищує суми, що дорівнює місячному прожитковому мінімуму діючого для працездатної особи на 1 січня звітного податкового року, помноженого на 1,4 та округленого до найближчих 10 гривень. Оскільки у 2014 році така сума мінімальної заробітної плати складає 1218 грн., то **гранична**

²⁷ Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI

²⁸ Закон України від 20.12.1991 № 2011-ХІІ «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей»

сума доходу, що дає право на застосування ПСП у 2014 році – це 1710 грн. Отже, якщо місячний оподатковуваний дохід у вигляді заробітної плати від одного роботодавця менше ніж 1710 грн., працівник має право на податкову соціальну пільгу.

Окремо хочу зупинитися на пільгах платників податків, що утримують двох чи більше дітей віком до 18 років (п.п. 169.1.2 ст. 169 ПКУ). У цій ситуації для одного з батьків граничний розмір доходу, який дає право на отримання податкової соціальної пільги визначається як добуток суми, що дає право на застосування ПСП, та відповідної кількості дітей. У 2014 році такий розмір доходу становить **1710 грн. × кількість дітей**. Для другого з батьків граничний розмір доходу що дає право на застосування податкової соціальної пільги залишається 1700 грн.

Розмір податкової соціальної пільги становить 50% суми прожиткового мінімуму, встановленого на 01 січня звітного податкового року. Згідно Прикінцевих положень до Податкового кодексу з 01 січня 2015 року, розмір податкової соціальної пільги буде становити 100% суми прожиткового мінімуму. Такий прожитковий мінімум у 2014 році встановлено на рівні 1218 грн. Отже, **податкова соціальна пільга у 2014 році складає 609 грн.**

Розмір податку на доходи фізичних осіб обчислюється так:

- будь-якого платнику податків, загальний місячний оподатковуваний дохід, отримуваний від одного роботодавця у вигляді заробітної плати якого менше 1700 грн.

(Загальний місячний оподатковуваний дохід, отримуваний від одного роботодавця у вигляді заробітної плати – ЄСВ – 609 грн.) × 15%

- платнику податків, що утримує двох чи більше дітей віком до 18 років

(Загальний місячний оподатковуваний дохід, отримуваний від одного роботодавця у вигляді заробітної плати, якщо він менше ніж сума 1700× кількість дітей – ЄСВ – 609 грн. × кількість дітей) × 15%

Якщо учасник АТО отримав інвалідність I або II групи, то він має право на 150% суми податкової соціальної пільги, тобто у 2014 році його податкова соціальна пільга у складає не 609 грн., а 913,50 грн. Як учасник бойових дій він має право на 200 % суми податкової соціальної пільги, тобто у 2014 році його податкова соціальна пільга у складає не 609 грн., а 1218 грн.

Для того, щоб отримати ПСП платник податку подає роботодавцю заяву про самостійне обрання місця застосування податкової соціальної пільги.

Податкова соціальна пільга починає застосовуватися до нарахованих доходів у вигляді заробітної плати з дня отримання роботодавцем заяви платника податку про застосування пільги та документів, що підтверджують таке право. Такий перелік документів встановлений Постановою Кабінету Міністрів України № 1227²⁹.

Категорія громадян України - учасників АТО	Розмір доходу, що дає право на ПСП, грн.	Розмір ПСП у 2014 році, грн.	Перелік документів, що підтверджують право на ПСП
Будь-який платник податків, що одержує доход у вигляді заробітної плати	1700	609	заява про застосування ПСП
Платник податку, який утримує двох чи більше дітей віком до 18 років	1700× кількість дітей	609× кількість дітей	заява про застосування ПСП, копію свідоцтва (дубліката свідоцтва) про народження дитини (дітей) або документ, що підтверджує встановлення батьківства, чи документи, які підтверджують вік дитини (дітей), затверджені відповідним органом країни, в якій іноземна фізична особа - платник податку постійно проживав (проживала) до прибуття в Україну; копію рішення органу опіки і піклування про встановлення опіки чи піклування (якщо із заявою звертається опікун або піклувальник)
Особа, що є інвалідом I або II групи	1700	913,50	заява про застосування ПСП, копія пенсійного посвідчення або довідку медико-соціальної експертизи
Учасники бойових дій	1700	1218	заява про застосування ПСП, копія посвідчення учасника бойових дій, виданого

²⁹ Постанова Кабінету Міністрів України від 29.12.2010 № 1227 «Про затвердження Порядку подання документів для застосування податкової соціальної пільги»

			відповідними органами, або документи, що підтверджують участь у бойових діях
Герої України	1700	1218	заява про застосування ПСП, копія орденської книжки Героя України довідки чи інші документи, що підтверджують присвоєння звання Героя України

Згідно з Декретом Кабінету Міністрів України від 21.01.1993 р. від оплати державного мита звільняються громадяни України інваліди Великої Вітчизняної війни та сім'ї воїнів (партизанів), які загинули чи пропали безвісти, і прирівняні до них у встановленому порядку особи; інваліди I та II груп³⁰. Отже, учасники АТО та сім'ї воїнів, які загинули чи пропали безвісти зможуть отримати закордонний паспорт на пільгових умовах.

Також учасники бойових дій мають право на безоплатне забезпечення санаторно-курортним лікуванням або одержання компенсації вартості самостійного санаторно-курортного лікування. Порядок надання путівок, розмір і порядок виплати компенсації вартості самостійного санаторно-курортного лікування визначаються Кабінетом Міністрів України (у постанові № 785³¹). Працівник має право на використання чергової щорічної відпустки в зручний для нього час, а також одержання додаткової відпустки без збереження заробітної плати строком до двох тижнів на рік; переважне право на залишення на роботі при скороченні чисельності або штату працівників у зв'язку зі змінами в організації виробництва та праці й на працевлаштування у разі ліквідації підприємства, установи, організації.

Пенсійне забезпечення військовослужбовців після звільнення їх з військової служби провадиться відповідно до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб»³².

³⁰ Декрет Кабінету Міністрів України від 21.01.1993 № 7-93 «Про державне мито»

³¹ Постанова Кабінету Міністрів України від 17.06.2004 № 785 «Про затвердження Порядку виплати грошової компенсації вартості санаторно-курортного лікування деяким категоріям громадян»

³² Закон України від 09.04.1992N 2262-XII «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб»

Військовослужбовцям, крім військовослужбовців строкової військової служби, які звільняються зі служби за станом здоров'я, виплачується одноразова грошова допомога в розмірі 50% місячного грошового забезпечення за кожний повний календарний рік служби. У разі звільнення з військової служби за віком, у зв'язку із скороченням штатів або проведенням організаційних заходів, закінченням строку контракту, у зв'язку з безпосереднім підпорядкуванням близькій особі, систематичним невиконанням умов контракту командуванням, а також у зв'язку з настанням особливого періоду та небажанням продовжувати військову службу військовослужбовцем-жінкою, яка має дитину (дітей) віком до 18 років одноразова грошова допомога в розмірі 50% місячного грошового забезпечення за кожний повний календарний рік служби виплачується за наявності вислуги 10 років і більше.

Військовослужбовцям при звільненні з військової служби за власним бажанням, через сімейні обставини або інші поважні причини, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України, які мають вислугу 10 років і більше виплачується одноразова грошова допомога в розмірі 25% місячного грошового забезпечення за кожний повний календарний рік служби.

Військовослужбовцям у разі повторного звільнення зі служби така грошова допомога не надається, за винятком тих осіб, які при першому звільненні не набули права на отримання цієї допомоги.

Військовослужбовцям при звільненні з військової служби за службовою невідповідністю, у зв'язку із систематичним невиконанням умов контракту військовослужбовцем чи у зв'язку з обвинувальним вироком суду, що набрав законної сили, у зв'язку з набранням законної сили рішенням суду щодо притягнення до відповідальності за адміністративне корупційне правопорушення, пов'язане з порушенням обмежень, передбачених Законом України «Про засади запобігання і протидії корупції», одноразова грошова допомога передбачена цим пунктом, не виплачується.

Виплата військовослужбовцям зазначеної одноразової грошової допомоги при звільненні їх з військової служби здійснюється Міністерством оборони України, іншими утвореними відповідно до законів України військовими формуваннями та правоохоронними органами за рахунок коштів Державного бюджету України, передбачених на їх утримання.

Військовослужбовцям, звільненим зі служби безпосередньо з посад, займаних в органах державної влади, органах місцевого самоврядування або сформованих ними органах, на підприємствах, в установах, організаціях і у вищих навчальних закладах із залишенням на військовій службі, виплата одноразової грошової допомоги з підстав, передбачених цим пунктом, здійснюється за рахунок коштів органів, у яких вони працювали.

У разі повторного звільнення військовослужбовців з військової служби одноразова грошова допомога, виплачується за період їх календарної служби з дня останнього зарахування на службу без урахування періоду попередньої служби, за винятком тих осіб, які при попередньому звільненні не набули права на отримання такої грошової допомоги.

Військовослужбовцям, які були призвані на військову службу за призовом у зв'язку з мобілізацією, виплата передбаченої одноразової грошової допомоги, здійснюється за період такої служби з дня їхнього зарахування на службу без урахування періоду попередньої військової служби, на якій вони перебували у мирний час, за винятком тих осіб, які при звільненні з військової служби у мирний час не набули права на отримання такої грошової допомоги. Зазначена допомога виплачується на день демобілізації таких військовослужбовців. Умови та порядок виплати одноразової грошової допомоги військовослужбовцям, призваним на військову службу за призовом у зв'язку з мобілізацією, визначаються Кабінетом Міністрів України.

Така одноразова грошова допомога, не виплачується військовослужбовцям, які станом на 16 березня 2014 року проходили службу на території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя і в установленому

порядку не продовжили її проходження за межами тимчасово окупованої території України.

Громадянам, які призвані на військову службу під час мобілізації, також нараховується одноразова грошова допомога, яка буде виплачуватися на день демобілізації. Умови та порядок виплати допомоги визначаються Кабінетом Міністрів України³³. Ця допомога встановлюється у розмірі 4% місячного грошового забезпечення за кожний повний календарний місяць служби, але не менш як 25% місячного грошового забезпечення та виплачується з розрахунку місячного грошового забезпечення (без урахування винагород), на яке має право військовослужбовець на день звільнення. Попередній строк військової служби в мирний час не враховуватимуть. Крім того, у місяць демобілізації військовослужбовці отримають дві премії, дві винагороди і дві надбавки.

Нажаль, виконання військового обов'язку тісно пов'язане з найдраматичнішими подіями у житті військовослужбовців та їх сімей. Розглянемо якими соціальними гарантіями забезпечуються військовослужбовці та їхні сім'ї за втрачене здоров'я та життя тих, хто перебуває на військовій службі.

Місцеві ради надають позачергово місця дітям військовослужбовців та дітям військовослужбовців, які загинули чи померли або пропали безвісти під час проходження служби, у дитячих закладах за місцем проживання.

Вдова (вдівець) загиблого або померлого військовослужбовця, а також дружина (чоловік) військовослужбовця, який пропав безвісти під час проходження військової служби, у разі якщо вона (він) не взяла (не взяв) інший шлюб, та її (його) неповнолітні діти або повнолітні діти - інваліди з дитинства, батьки військовослужбовця, які перебували на його утриманні, мають право на пільги.

---

³³ Постанова Кабінету Міністрів України від 17.09.2014 №460 «Про затвердження Порядку та умов виплати одноразової грошової допомоги у разі звільнення військовослужбовцям, призваним на військову службу за призовом у зв'язку з мобілізацією»

Військові формування, військовослужбовці яких загинули чи померли в період проходження військової служби, подають їх сім'ям і батькам допомогу в проведенні похорону і компенсують матеріальні витрати на ритуальні послуги та на спорудження пам'ятників у розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України. Батькам та неповнолітнім дітям, а також дітям - інвалідам з дитинства (незалежно від їх віку) військовослужбовців, які загинули чи померли або пропали безвісти в період проходження військової служби, державою виплачується одноразова грошова компенсація в розмірі суми державного страхування військовослужбовців з урахуванням коефіцієнта індексації грошових доходів.

За статтею 36 Закону № 2262-ХІІ члени сімей військовослужбовців, осіб, звільнених з військової служби, інших осіб, які мають право на пенсію за Законом «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб», які загинули (померли) внаслідок поранення, контузії або каліцтва, одержаних при захисті Батьківщини, ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи або виконанні інших обов'язків військової служби (службових обов'язків), або внаслідок захворювання, пов'язаного з перебуванням на фронті, у партизанських загонах і з'єднаннях та підпільних організаціях і групах, визнаних такими законодавством України, ліквідацією наслідків Чорнобильської катастрофи чи участю у бойових діях у мирний час, які є непрацездатними та перебували на утриманні загиблого (померлого) годувальника (при цьому дітям та іншим особам, зазначеним в абзаці другому статті 30 цього Закону, незалежно від того, чи перебували вони на утриманні загиблого (померлого) годувальника, — 70% грошового забезпечення (заробітної плати) загиблого (померлого) годувальника на одного непрацездатного члена сім'ї. Якщо на утриманні загиблого (померлого) годувальника перебували двоє і більше членів сім'ї, пенсія призначається у розмірі 90 процентів грошового забезпечення (заробітної плати) загиблого (померлого) годувальника, що розподіляється між ними рівними частками, але

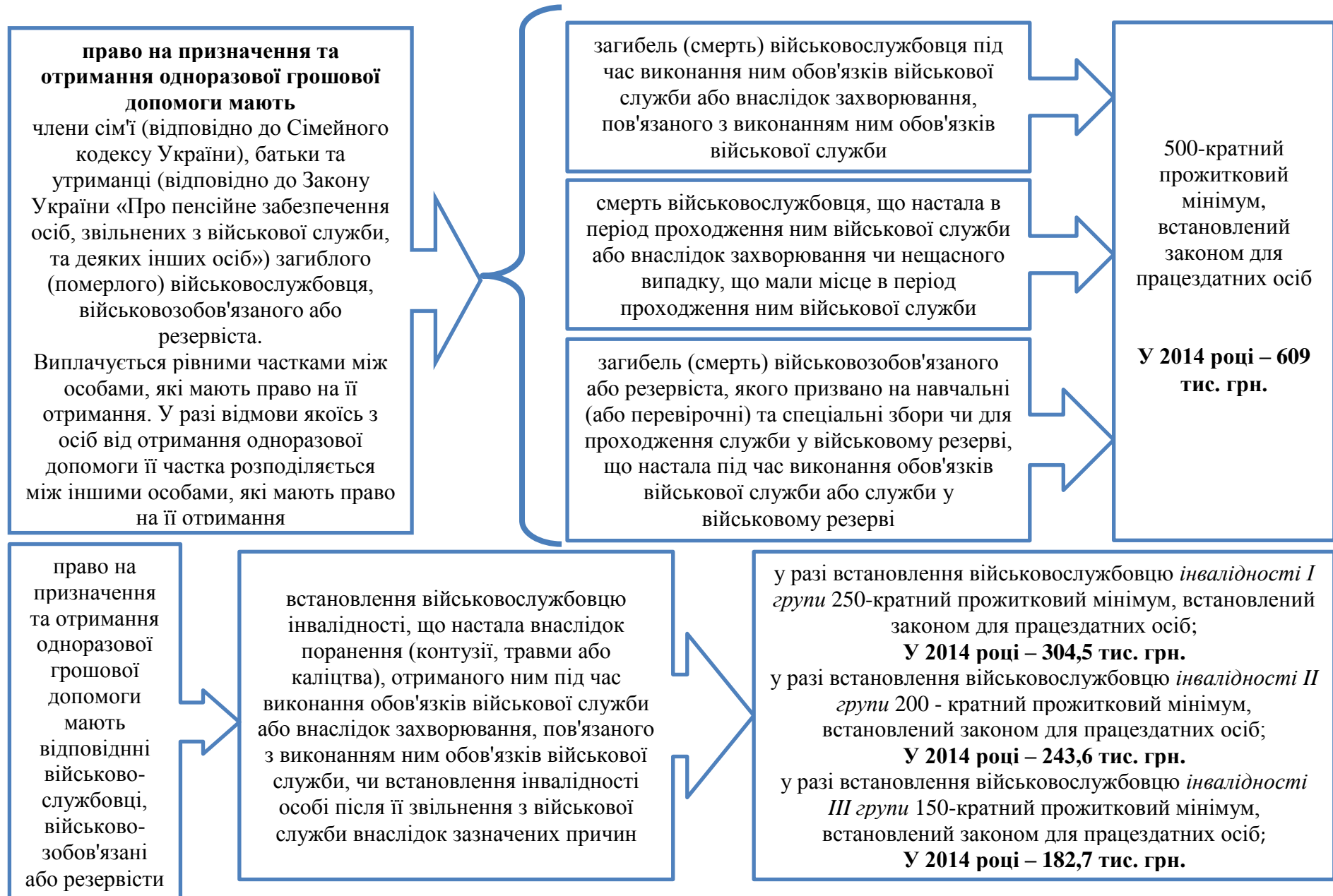
не менше ніж 40% на кожного непрацездатного члена сім'ї. У таких самих розмірах, незалежно від причини смерті годувальника, обчислюються пенсії членам сімей померлих інвалідів війни та членам сімей, до складу яких входять діти, які втратили обох батьків³⁴.

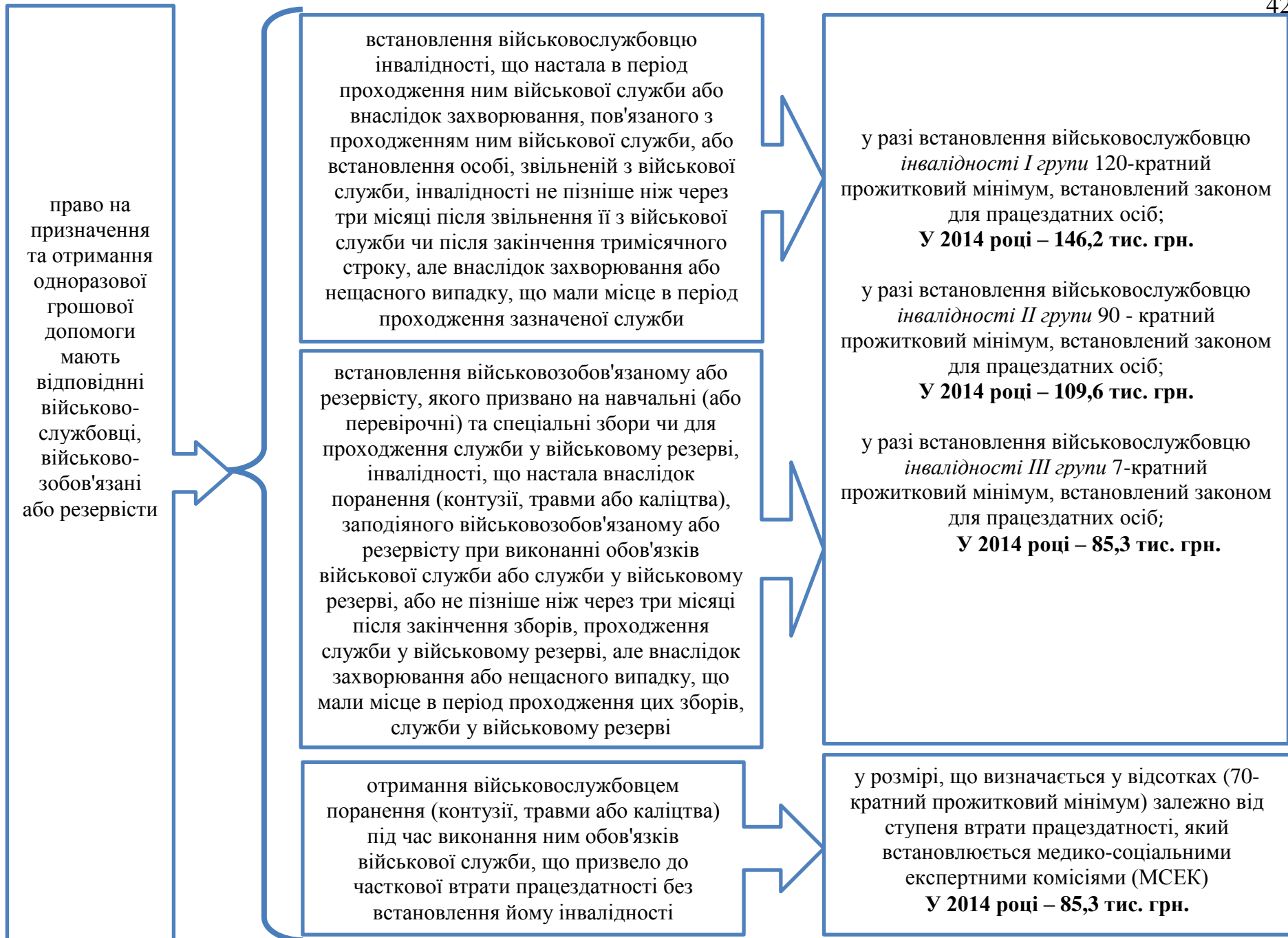

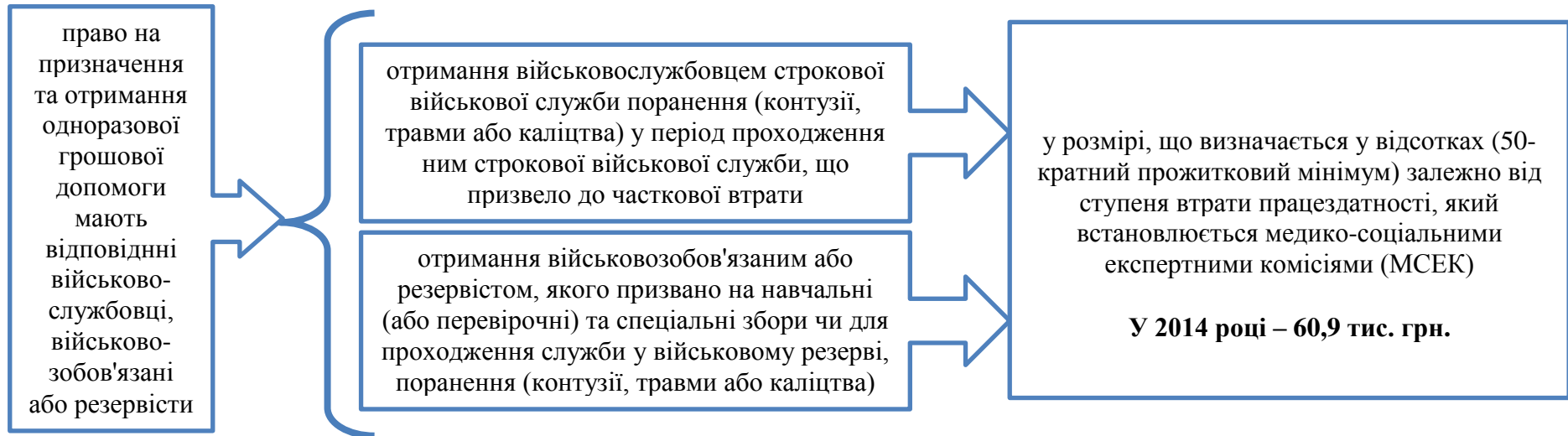
³⁴ Закон України від 09.04.1992 № 2262-ХІІ «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб»

ПРАВО НА ВИПЛАТУ ОДНОРАЗОВОЇ ГРОШОВОЇ ДОПОМОГИ

ПЕРЕЛІК

документів на одержання одноразової грошової допомоги

1. У разі загибелі (смерті) військовослужбовця:

- заява кожної повнолітньої особи, яка має право на отримання допомоги, а в разі наявності неповнолітніх дітей — іншого з батьків про виплату одноразової грошової допомоги (стандартний бланк є у військкоматі або військовій частині);
- копія свідоцтва про смерть військовослужбовця (оригінал видають органи РАГС за місцем проживання);
- витяг із наказу про виключення загиблого (померлого) військовослужбовця зі списків особового складу військової частини (надає військова частина);
- копії документів, що свідчать про причини та обставини загибелі (смерті) військовослужбовця (військова частина):

для виплати одноразової допомоги сім'ям, загиблих під час проведення антитерористичної операції — копія лікарського свідоцтва про смерть (видається сім'ї) та повідомлення військової частини про смерть військовослужбовця (надсилається військовою частиною у військовий комісаріат за місцем проживання сім'ї),

- для інших випадків — копія лікарського свідоцтва про смерть (видається сім'ї), копія постанови військово-лікарської комісії про встановлення причинного зв'язку загибелі (смерті), акт розслідування щодо обставин загибелі військовослужбовця (складається командиром військової частини або військовою службою правопорядку Збройних Сил України або правоохоронними органами (прокуратурою, міліцією, Службою безпеки України));
- копія довідки органу реєстрації або відповідного житлово-експлуатаційного підприємства, організації чи органу місцевого самоврядування про склад сім'ї військовослужбовця, військовозобов'язаного чи резервіста (ЖЕК, або КЕЧ);
витяг із послужного списку особової справи про склад сім'ї військовослужбовця (видає військова частина);
- копія свідоцтва про шлюб — для виплати грошової допомоги дружині (чоловікові);
- копія свідоцтва про народження дитини — для виплати одноразової грошової допомоги дитині;
- копія свідоцтва про народження військовослужбовця — для виплати одноразової грошової допомоги батькам загиблого (померлого);
- копії сторінок паспортів повнолітніх членів сім'ї з даними про прізвище, ім'я та по батькові і місце реєстрації;
- копія ідентифікаційного коду кожного члена сім'ї;

Всі копії завіряються у військовому комісаріаті (військовій частині), який приймає документи для виплати одноразової допомоги.

2. У разі захворювання, поранення (контузії, травми або каліцтва) або встановлення інвалідності:

- заява про виплату одноразової грошової допомоги (стандартний бланк є у військкоматі або військовій частині);
- копія довідки медико-соціальної експертної комісії про встановлення відсотка та причинного зв'язку втрати працездатності, або встановленої інвалідності (видається комісіями МСЕК Міністерства охорони здоров'я);
- копія довідки ВЛК, свідоцтва про хворобу (видається медичними установами, де проводилось лікування);
- копія довідки командира військової частини про причини та обставини поранення (контузії, травми або каліцтва), видається у військовій частині;
- витяг із наказу командира військової частини про виключення зі списків особового складу частини, а для військовослужбовців строкової військової служби — копія військового квитка (для звільнених із служби);
- копії сторінок паспорта отримувача одноразової допомоги з даними про прізвище, ім'я та по батькові і місце реєстрації;
- копія ідентифікаційного коду отримувача.

Всі копії завіряються у військовому комісаріаті (військовій частині), який приймає документи для виплати одноразової допомоги.

СОЦІАЛЬНИЙ І ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ТА ЧЛЕНІВ ЇХ СІМЕЙ ЗА ЗАКОНОМ ВІД 20.12.1991 № 2011-ХІІ

